

НАРИСИ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ НА МИКОЛАЇВЩИНІ

А.Ф. Кісельов, В.С. Черно

Перші відомості про медичну освіту на Миколаївщині відносять до II пол. XIX ст., коли у вересні 1784 р. було засновано м. Миколаїв як центр суднобудування на півдні Росії. Тривала російсько-турецька війна вимагала значної кількості медичних працівників та відповідних шпиталів для лікування поранених і хворих солдат. Організацію спочатку похідних, потім стаціонарних шпиталів намісник Новоросійського краю, князь Г.О. Потьомкін, доручив знаменитому лікарю того часу, учаснику боїв під Очаковим і на Кінбурській косі, Данилу Самойловичу. Створений ним в селі Вітовка (нині Корабельний район м. Миколаєва) шпиталь і став центром підготовки медичних працівників. Школа підготовки фельдшерів, яку він заснував, знаходилась на повному державному утриманні. Туди приймали дітей майстрів суднобудівного заводу та майстрових роти. Під час Кримської війни (1853-1856 рр.) губернатор Миколаєва ставить питання перед Адміралтейством про будівництво спеціальної фельдшерської школи при військово-морському шпиталі за прикладом м. Кронштадта. Спеціальним наказом Адміралтейства 9 березня 1875 р. була відкрита школа для "підготовки фельдшерському мистецтву".

У фельдшерську школу приймали 12 (а з 1905 р. 25) юнаків різного соціального стану, термін навчання три роки. Після закінчення випускники зараховувались в армію і флот фельдшерами на 10 років, підготовленими "до всяких ситуацій, при яких кожен за необхідності мусить принести користь Вітчизні". Ріст населення м. Миколаєва і Херсонської губернії вимагали організації медичної допомоги цивільному населенню. Міська дума звертається до військового губернатора з проханням відкрити в місті цивільну акушерсько-фельдшерську школу, яка була заснована 1 вересня 1906 р. на базі міської лікарні під назвою "повивально-фельдшерська жіноча школа". В її статуті було записано, що засновником її є міське суспільне управління для підготовки фельдшерів і повитух (акушерок) першого розряду, утримується за рахунок сум, які утворюються із внесків за право навчання. Школа була підпорядкована Управлінню головного лікарського інспектора Міністерства внутрішніх справ Росії.

В школу приймали осіб жіночої статі віком від 17 до 40 років, які мали освіту 4 класів державної жіночої гімназії або інших рівноправних закладів, а також особи, які мали свідоцтво домашніх або сільських учителів після закінчення 4-річної гімназії.

Першим директором Миколаївської повивально-фельдшерської школи був призначений лікар міської лікарні С.О. Самохацький. Викладачами школи були досвідчені лікарі та вчені. Викладачем анатомії і фізіології людини був призначений лікар І.О. Гумштейн, зоології і ботаніки – канд. природничих наук М.М. Твирібін, фізики і геометрії – канд. матем. наук С.П. Верьовський, фармакології – провізор Л.О. Жураковський, зубних хвороб – лікар С.Н. Харін, хірургії – д.мед.н. В.С. Уваров, внутрішніх хвороб – лікар А.Н. Гілнусь, лор-хвороб – д.мед.н. Е.М. Мендельштам, шкірних і венеричних хвороб – лікар І.Д. Сомов, очних хвороб – д.мед.н. А.А. Ерберг, інфекційних хвороб – лікар Д.М. Архипов, дитячих хвороб – лікар С.В. Лігін. Повний курс навчання – чотири роки, здійснювався він згідно з навчальним планом і програмами, затвердженими медичним департаментом Міністерства внутрішніх справ.

Розвиток вищої медичної освіти на Миколаївщині тісно пов'язаний з Новоросійським університетом міста Одеси. У 1920 р. створюється Одеський медичний інститут шляхом об'єднання медичного факультету університету і вищих жіночих медичних курсів, а з 1921 р. він юридично став називатися Одеським медичним інститутом.

Після закінчення громадянської війни ректором медичного інституту призначається Лев Васильович Громашевський (нині почесний громадянин міста Миколаєва), який розпочав широко впроваджувати розвиток радянської вищої медичної школи. За його порадою і допомогою у м. Миколаєві відкривається філіал Одеського медичного інституту – вища лікарська школа, в яку в 1922-23 н.р. було прийнято на навчання 44 студента. Директором школи був призначений відомий лікар міста П.Ф. Синько. Навчання здійснювалось на базі лікарсько-фельдшерської школи та лікарні міста. Школа існувала лише один рік і була закрита у зв'язку із недостатньою матеріально-технічною базою. Всі студенти були переведені на подальше навчання. З того часу Одеський медичний інститут стає основною базою підготовки лікарів різних спеціальностей для області. У Миколаєві інститутом створені і діють протягом 10 років філіали кафедр інституту з підготовки лікарів-інтернів. В даний час вивчається питання щодо створення медичного факультету на базі одного з університетів міста; клінічна база, лабораторія і значна кількість кандидатів медичних наук, професорів дозволяють вирішити це питання позитивно.